

ՀԱՐՈՒՍԱՐԱՆՈՒՄՏ

Մ. — ՌԱՓԱՅԵԼԵԱՆ ՍԱՆԵՐ

Պ. ԱՐՏԱՇԵՍ ՕՐԱԳԵԱՆ. Պոլսեցի. Վ. 1923 Հոռվմայ Համալսարանէն. — Ճարտարագէտ — Երկրաչափ:

Պ. ԵԴՈՒԱՐԴ ԳՈՆՏԱՔՃԵԱՆ. Կարնեցի. Վ. 1923 Թորինու Համալսարանէն. — Ճարտարագէտ:

Պ. ՊԵՏՐՈՍ ՍԻՄՈՆԵԱՆ. Պարտիզակցի. Վ. 1923 Բատուայի Համալսարանէն. — Ճարտարագէտ:

Պ. ՀՈՒՊԻԿԵԱՆ. Պոլսեցի. Վ. 1923 Բարիզու Զին. Վարժարանէն:

ԱՅԼԵԻԱՅԼԲ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Զ Ա Յ Ր Ը

Փետրուար 9ին կը լրանայ մահուան առաջին Հարիւրամեակը Տէր Բարուկիւն քահանայ Շմաւոնեանի:

Դէմք մ'է ան Հայ Գրականութեան գերամուշակ ու բազմաբովանդակ Հեղինակաց շարքին արժանապէս դասելի. դէմք մը՝ որ իր հոյակապ ձեւնարկովը հիմն դրուաւ Հայ Մշակման, եւ որով օգտակար՝ 130 տարուան շրջանին՝ մատուցած անգին ծառայութիւններովը մեր բովանդակ ժողովուրդի զարգացման ու բարօրութեան համար:

Տէր Բարուկիւն ծնած է 1750ին՝ Պարսկաստանի Շիրազ քաղաքին մէջ: Յանգէտս ծնուց զարկաւ յօրինելու իր ապագայ փառքը՝ երբ 1784ին Հնդկաստանի Մաւորաս քաղաքին քահանան էր: Հոն իր

անդուլ ջանքով ու մինչեւ իսկ իր անձնական ծախսերովն սկսաւ հայերէն տառեր պատրաստել, զորս «որդի վշտաց» անուանած է:

Ամենէն առաջ 1789ին կրկին կը տպագրէ Պոլսոյ մէկ հրատարակութիւնը՝ որ է «Պատմութիւն Մարիանէ Կուսին». 1791ին ալ Թաղէոս քահանայ Սօգենեանցի «Ողբ Հայաստանեայց»ը. ապա «Յիսուս որդի» եւ 1793ին Դաւիթ Այսաղնի թարգմանութեամբ «Ներածութիւն ի գիրան Արիստոտելի» մատենը:

Տ. Բարուկիւն Զար. Շմաւոնեան

Իր գլխաւոր փառքը կը կազմէ սակայն «ԱԶԴԱՐԱՐ» ամսօրեայ հրատարակութիւնը, որ ծնունդէ կ'առնէ 1794ի Ղամար ամսու 20ին (Օգոստոս 7ին): Անոր բովանդակութիւնն էր «յամենայնում վերջնոյ ամսոյ...» «Ծայրաքաղանցքն Նոյնոյ ամսոյ, եթէ ի զաւ» «նազան կազէնաց, եթէ ի զանազան քար» «տիզաց, եւ եթէ այլոց զանազան գրոց, «նաեւ քանք հարկաւորք եւ քաղցրալուրք, «եւ ի վերջնութիւն տետրակին, զօրացոյց մի «հետեւեալ ամսոյ, պարունակեալ ի նա «զտօնս սրբոց եւ զաւուրս ծննդեան եւ «լրման լուսնոյ եւ այլն»: Զայս կը յայտարարէր մասնաւոր ազդով մը՝ «Բարեւ

«Արմենիա» շաբաթաթերթին Մարտիկոյ վասն Հոկտեմբերին 1920 ամին:

Այլ սակայն սոյն գրութեամբ իմով գամ ի հետաւտանէ Հնդկաց աշխարհին, բազում ժտանօք, բուռն թախանձանօք և խոնարհ աղերսիւք խնդրել և հայցել ի համայն ազգայնոց, թող իցեն այնոցիկ Լուսաւորչականք, Կաթողիկեայք, Բողոքականք և կամ անկրօնք իսկ, զալ և տօնել արժանապէս զայդ օր Հարիւրամեայ Տարեդարձի երջանիկ մահու անմահ հիմնադրին և հօրն հայ հրապարակագրութեան, կատարելով յայնմիկ նշանակալից աւուր պաշտօն հոգեհանգստեան յամենայն եկեղեցիս Հայոց ի սփիւռս աշխարհի, զի քիչ ապաքէն հայ լրագրութիւն որոյ նա եղ զհիմն 130 ամօք յառաջ, ռահվիրայ և նախաշաւիղ հանդիսացաւ բաղձալի լուսաւորութեան և յաւէտ պանծալի ազատագրութեան բազմաշարշար և նահատակ ազգիս: Ուստի եկայք աղաչեմ, զի սեպտեմբէրի 12 նուիրական մեծ իմն պարտական նութիւն կայ ի վերայ մեր ամենեցուն, ուր որ իցեմք, տօնել զայդ օր յիշատակելի և պատմական իսկ, եթէ սակայն գնահատել զիտեմք զարժանիս և յարգել կարեմք զընդոց և զանթառամ յիշատակս ազգային բարեբարաց, հնոց և նորոց:

Անտարակոյս այդ յարգալի արտայայտութեան գլխաւոր եւ հանդիսաւոր պարտքը իրաւամբ կը մնայ այսօրուան մեր ալեւոր 80 ամեայ «Բազմավէպ»ին:

Ան, ուրեմն, իբր երիցագոյնը Հայ Մամուլի՝ երկիւղած սիրով եւ յուզմունքով մը կը մօտենայ մեր Հայ Լրագրութեան Նախապետի անպաճոյն շիրմին, ու կը զետեղէ անոր վրայ անմարշաւ եւ ամենաքերմ զգալու մտնեալ գողտրիկ փունջ մը՝ ի նշան համազգային երախտագիտութեան, մաղթելով ի սրտէ՝ անմահութիւն անոր խնկելի յիշատակին:

Հ. Ղ. ՏԱՅԵԱՆ

ՇԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ԾԱՆՈթՈՒԹԻՒՆԷՔ

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՐՈՒՍՏ ԺԱՐՏԱՐԱ-

ԳԷՏՆԵՐԸ

Անոնք տասն են թուով, որոնց դրամական հարստութիւնը կը ներկայացնենք հոս՝ տողարի հաշուով. 1. Հենրիկոս Փորտ (Միացեալ Նահանգ) 550 միլիոն տոլար. — 2. Ճոն Տ. Ռոքֆելլըր (Միաց. Նահանգ) 500 միլիոն տոլար. — 3. Դուքս Ուէպփինսըրը (Անգլիա) 200 միլիոն տոլար. — 4. Բագիլիոս Զախարոֆ (Յունաստան) 125 միլիոն տոլար. — 5. Ուկոյ Սիլինէս (Ֆերմանիա) 100 միլիոն տոլար:

Իրենցմէ վերջ կու գան Փերսի Ռոքֆելլըր (Միացեալ Նահանգ), Պարոն Միչուրի (Ճարոն), Պարոն Բ. Իվազազի (Ճարոն), Ճիւսպարդիսա Տիւք (Ամերիկա), Գէորգ Ֆ. Պէզլըր (Ամերիկա), որոնցմէ իւրաքանչիւրն ունի շուրջ 100 միլիոն տոլար:

ԼԻԻՔՈՒՆՊՈՒՐԿԻ ՄԵՍ ԴԲՍՈՒՀԻՈՅՆ ՄԱՀԸ

Հոհնպուրկի ղզեկին մէջ՝ յունուար 24ին վախճանեցաւ Լիւքսէնպուրկի Մեծ Դքսուհին Մարիամ Ալեքսանդր:

Ծնած էր 1894ին. 18 տարեկան հասակին՝ երբ կը մեռնի իր հայրը՝ անոր կը յաջորդէ Մեծ Դքսութեան կառավարութեան մէջ, ինքն ըլլալով երեցը վեց որդիներուն: 1918ի վերջերը երբ յեղափոխութեան ձեռքով վերցուած իշխանները քսոսորուելու հետ էին՝ Լիւքսէնպուրկի ժողովուրդը սակայն՝ միաձայն քուէարկութեամբ և՛ ցուցուց իր փարումը Արքունի Տան հանդէպ:

Սակայն Մարիամ Ալեքսանդր վախճալով որ իր յատուկ պայմաններուն պատճառաւ — այդ պատերազմական շրջանին — կրնար իր անձը փնաս բերել երկրին՝ հրաժարեցաւ ի նպաստ իւր Գարլոդա քրոջ: Ապա Հոգով կ'երթայ վանք մը քաշուելու: